

TOIMENPIDEALOITE 66/2002 vp

Kotitalousvähennyksen kehittäminen kokopäivätoimisen henkilön palkkaamiseksi

Eduskunnalle

Kotitalousvähennyksellä helpotetaan perheiden arkipäivää. Palkatessaan vierasta työvoimaa kotona tehtävään työhön kotitalous saa vähentää joko 40 % työntekijän palkan sivukuluista tai 40 % ennakoperintärekisteriin merkitylle maksetusta arvonnlisäverovapaasta korvauksesta. Vähennykseen oikeuttavat tavanomainen kotitalous-, hoiva- tai hoitotyö sekä asunnon tai vapaa-ajan asunnon kunnossapito- ja perusparannustyö. Vähennys kohdentuu siis juuri perheiden jokapäiväisen elämän helpottamiseen: ruoanlaittoon, siivoukseen, pyykinpesuun, silitykseen, pihan ja puutarhan hoitoon, kaupassa käyntiin, asunnon remontointiin sekä lasten, sairaiden, vammaisten ja vanhusten hoitamiseen kotioloissa.

Kotitalousvähennyksen myöntäminen edellyttääkin, että sen perusteena oleva työ tehdään verovelvollisen käyttämässä asunnossa tai vapaa-ajan asunnossa. Pelkästään asunnon omistaminen ei siis oikeuta vähennykseen, vaan verovelvollisen edellytetään käyttävän asuntoa kotinaan.

Kotitalousvähennyksellä on sekä työpoliittisia että sosiaalipoliittisia tavoitteita. Työpoliittisesti sen tarkoituksena on edistää kyseisten palvelujen kuluttamista, mikä puolestaan toisi uusia työpaikkoja näitä palveluja tuottaviin yrityksiin. Alan työpaikat voisivatkin olla ratkaisu monen pitkäaikaistyöttömän työllistymiseen. Sosiaalipoliittisista syistä on puolestaan järkevää aktivoida koteja omaehtoisiin hoivajärjestelyihin. Samalla järjestelmä edesauttaa ns. harmaan talouden kitkemistä ko. aloilla.

Vähennyksen enimmäismäärä on tällä hetkellä yhtä henkilöä kohden 900 euroa. Vähennys on henkilökohtainen, ja siinä on 100 euron omavastuuosuus.

Nykyisessä tilanteessa työn teettäjä maksaa työntekijän koko palkan ja palkan sivukulut omasta nettopalkastaan, minkä jälkeen hän voi vähentää korkeintaan 900 euroa vuodessa valtion- tai kunnallisverosta alussa mainituin ehdoin. Jos henkilön tulot ovat esimerkiksi 3 363 euroa (20 000 mk) kuukaudessa ja hän palkkaa 1 261 euroa (7 500 mk) ansaitsevan kokopäiväisen lastenhoitajan, palkkaavalle henkilölle jää käteen verojen ja lastenhoitajan palkan jälkeen ainoastaan 609,46 euroa (3 629 mk) kuukaudessa. Näin ollen tämänhetkinen kotitalousvähennys ei käytännön tasolla mahdollista kokopäivätoimisen henkilön palkkaamista selkeästi keskipalkkaa suuremmillakaan tuloilla.

Mikäli kotitalousvähennystä muutettaisiin niin, että palkattavan henkilön palkka ja palkan sivukulut saisi verotuksessa vähentää suoraan palkanmaksajan bruttotuloista, tilanne muuttuisi selkeästi. Tällöin edellä mainitun esimerkin mukaisessa tilanteessa palkkaavalle henkilölle jäisi verojen jälkeen 1 293 euroa (7 703 mk) käteen ja kokopäivätoimisen lastenhoitajan palkkaaminen olisi käytännössä mahdollista.

Kotitalousvähennyksen muuttaminen edellä ehdotetun mukaiseksi ei myöskään merkittävästi vaikuttaisi veronsaajien tuloihin. Kuten oheisen liitteen laskelmista ilmenee, kunnan ja valtion yhteenlaskettu nettomenetys niiden verotuloista

olisi 438,10 euroa (2 608 mk), kun laskelmissa otetaan huomioon lastenhoitajan palkasta kertyvä verotulo. Mikäli palkattu lastenhoitaja nauttisi ennen työllistämistään peruspäivärahaa 489,12 euroa (2 912 mk) kuukaudessa, yhteiskunta kääntyisi työllistymisen jälkeen nettomaksajasta nettosaajaksi. Tässä tilanteessa toimenpiteestä yhteiskunnalle saatava hyöty olisi 51,02 euroa (303,80 mk) kuukaudessa. Mikäli henkilö saisi muita ansioon sidottuja sosiaalietuuksia, kasvaisi yhteiskunnalle saatava taloudellinen hyöty vielä enemmän.

Oheinen laskelma osoittaa myös, että tilanne on veronsaajan kannalta positiivinen myös silloin, kun useampi kotitalous palkkaa yhden yhteisen työntekijän. Tässä tilanteessa palkkaaminen on mahdollista myös pienemmillä tuloilla.

Kotitalousvähennystä on kehitettävä kokopäivätoimisen henkilön palkkaamisen mahdollistavaksi. Tällöin vähennys täyttäisi paremmin tavoitteensa: perheiden ja kotien arki helpottuisi ja hyvinvointi lisääntyisi, yhä useampi työtön saataisiin mukaan työelämään ja hoivatyö siirtyisi yhä useammassa tapauksessa hoidettavan kotona tapahtuvaksi.

Laskelma kotiin palkattavan, täysipäiväisen henkilön (esim. lastenhoitajan) vaikutuksesta valtion ja kunnan verotuloihin, kun palkattavan palkka sekä palkan sivukulut saa täysimääräisinä vähentää palkkaavan henkilön bruttotuloista

Laskelmassa on käytetty vuoden 2002 valtionverotaulukkoa ja 17,75 %:n kunnallisveroäyriä. Kunnallisverossa on mukana 1,5 %:n sairausvakuutusmaksu. Kirkollisveroa ei ole otettu laskelmaan eikä mahdollisia henkilökohtaisia vähennyksiä.

Laskelma on laskettu kuukausiperusteella ja euroissa. Laskelmassa ei ole otettu huomioon lomakorvauksia, koska ne voidaan sopia pidettävän vapaina.

Nykytilanne, jossa kokopäiväisen työntekijän palkka ja palkan sivukulut vähennetään palkkaajan nettopal-kasta ja jossa palkan sivukuluista saa vähentää 40 % valtionverossa, max 900 euroa. Työnantajan palkka on 3 363 euroa (20 000 mk) kuukaudessa ja työntekijän 1 261 euroa (7 500 mk) kuukaudessa									
Työnantaja (valtionverossa otettava huomioon nykyinen kotitalousvähennys, 900 euroa)									
	brutto-palkka	valtion-vero	kunnal-lisvero	eläke-maksu 4,4 %	työttö-myys-vak. maksu 0,4 %	netto-palkka	työnteki-jän palkka + sivu-kulut	käteen jäävä palkka	
	3363	417,76	589,92	147,97	13,45	2193,90	1584,44	609,46	
Seuraus: palkkaaminen on taloudellisesti mahdotonta.									
Ehdotettu malli, jossa kokopäiväisen työntekijän palkka ja palkan sivukulut vähennetään kokonaisuudessaan palkkaajan bruttopalkasta.									
Työnantaja									
	brutto-palkka	työnte-kijän palkka	palkan sivu-kulut	verotet-tava tulo	valtion-vero	kunnal-lisvero	eläke-maksu 4,4 %	tyött.vak. maksu 0,4 %	netto-palkka
	3363	1261	323,45	1778,55	110,53	288,88	78,26	7,11	1293,77
Seuraus: palkkaminen on mahdollista.									

Laskelma kotiin palkattavan, täysipäiväisen henkilön (esim. lastenhoitajan) vaikutuksesta valtion ja kunnan verotuloihin, kun palkattavan palkka sekä palkan sivukulut saa täysimääräisinä vähentää palkkaavan henkilön bruttotuloista

Ehdotetun mallin vaikutus verotuloihin, valtio + kunta									
	Työn- antaja			Työnte- kijä			Verot yhteensä		
	verotet- tava palkka	valtion- vero	kunnal- lisvero	brutto- palkka	valtion- vero	kunnal- lisvero	valtion- vero	kunnal- lisvero	yhteensä
Ehdotus	1778,55	110,53	288,88	1261	27,16	190,54	137,69	479,42	617,11
Nyky- tilanne	3363	417,76	589,92				417,76	589,92	1007,68
Peruspäi- värahan verotulo						47,53		47,53	47,53
Erotus yhteensä							-280,07	-158,03	-438,10
Kun kolme ihmistä, jokaisella 2 017 euron kuukausipalkka (12 000 mk), palkkaa yhteisesti yhden työntekijän, jolle maksetaan 1 261 euron (7 500 mk) kuukausipalkkaa. Nykytilanne-laskelmissa on otettu huomioon sivukulusta tehtävä 40 %:n vähennys ja 100 euron omavastuu.									
	Työn- antaja			Työnte- kijä			Verot yhteensä		
	verotet- tava palkka á	valtion- vero x 3	kunnal- lisvero x 3	brutto- palkka	valtion- vero	kunnal- lisvero	valtion- vero	kunnal- lisvero	yhteensä
Ehdotus	1489,50	188,88	701,88	1261	27,16	190,54	216,04	892,42	1108,46
Nykyti- lanne	2017	384,23	1002,88				384,23	1002,88	1387,11
Peruspäi- värahan verotulo						47,53		47,53	47,53
Erotus yhteensä							-168,19	-157,99	-326,18

Laskelma kotiin palkattavan, täysipäiväisen henkilön (esim. lastenhoitajan) vaikutuksesta valtion ja kunnan verotuloihin, kun palkattavan palkka sekä palkan sivukulut saa täysimääräisinä vähentää palkkaavan henkilön bruttotuloista

Kun kaksi ihmistä, kummallakin 2 522 euron kuukausipalkka (15 000 mk) palkkaa yhteisesti yhden työntekijän, jolle maksetaan 1 261 euron kuukausipalkkaa (7 500 mk). Nykytilanne-laskelmissa on otettu huomioon sivukuluista tehtävä 40 %:n vähennys ja 100 euron omavastuu									
	Työn- antaja			Työnte- kijä			Verot yhteensä		
	verotet- tava palkka á	valtion- vero x 2	kunnal- lisvero x 2	brutto- palkka	valtion- vero	kunnal- lisvero	valtion- vero	kunnal- lisvero	yhteensä
Ehdotus	1729,78	203,70	579,28	1261	27,16	190,54	230,86	769,82	1000,68
Nykyti- lanne	2522	433,93	860,26				433,93	860,26	1294,19
Peruspäi- värahan verotulo						47,53		47,53	47,53
Erotus yhteensä							-203,07	-137,97	-341,04
Kun yhteiskunnan, valtio + kunta, verotulojen vähennystä verrataan palkattavalle maksettavaan peruspäivärahaan, 489,12 euroa kuukaudessa (22,75 x 21,5 päivää), huomataan, että yhteiskunnasta tulee uuden mallin mukaan nettosaaja. Mikäli palkattava saa esim. asumistukea, säästää valtio uudella mallilla vielä enemmän.									

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että se mahdollistaa kokopäivätoimisen henkilön palkkaamisen.

*että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin koti-
talousvähennyksen kehittämiseksi niin,*

Helsingissä 2 päivänä huhtikuuta 2002

Hanna Markkula-Kivisilta /kok